

VILNIAUS APYGARDOS TEISMAS

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 40/1, 01501 Vilnius, tel. 8 706 68369, el. p. vilniaus.apygardos@teismas.lt
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 193312970

VILNIAUS APYGARDOS TEISMO TOLERANCIJOS KORUPCIJAI LYGIO 2020 METAIS NUSTATYMO REZULTATAS

2020 m. liepos 27 d.

2020 m. II ketvirtyje, vadovaujantis Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo 16 straipsnio 3 dalimi ir siekiant šio įstatymo 3 straipsnyje įtvirtintų tikslų buvo atliktas tyrimas, kurio tikslas – nustatyti koks yra Vilniaus apygardos teismo (toliau – Teismo) teisėjų, valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartį (toliau – Teismo darbuotojų) bendras požiūris į korupciją, kiek plačiai paplitęs šis reiškinys, Teismo darbuotojų toleranciją korupcijos apraiškoms.

Siekiant nustatyti bendrą tolerancijos korupcijai lygį anoniminė tyrimo anketa buvo paskelbta vidiniame intranete, kurią užpildyti buvo skatinami visi Teismo darbuotojai.

Anketai užpildyti buvo skirta 15 darbo dienų, anketos elektroniniu būdu buvo pildomos nuo 2020 m. gegužės 25 d. iki 2020 m. birželio 12 d.

Tyrimo metu 30 respondentų užpildė anoniminę tyrimo anketą, t.y. tyrime dalyvavo 11,95 procentų Teismo darbuotojų, iš viso pateiktos 30 anketų.

Anketa sudaryta iš 15 klausimų (1 Priedas), iš jų 3 klausimai, susiję su informacija apie respondentų darbo trukmę teisme, amžių ir įgytą išsilavinimą. Kiti 11 klausimų, susiję su apklausiamųjų požiūriu į korupciją ir korupcijos prevenciją, vienas atviras klausimas, pateiktas norintiems teikti pasiūlymus dėl korupcijos prevencijos Teisme.

I. RESPONDENTŲ POŽIŪRIS Į KORUPCIJĄ

1. AR RESPONDENTAI PRANEŠTŲ APIE KORUPCIJĄ

2020 m. anketas užpildė 76,7 procento arba 23 respondentai nurodė, kad parneštų apie jiems žinomą korupcijos atvejį, 7 respondentai arba 23,3 procento anketas užpildžiusių respondentų apie žinomą korupcijos atvejį nepraneštų.

2019 m. anketas užpildė 82, 61 procento arba 19 respondentų nurodė, kad parneštų apie jiems žinomą korupcijos atvejį, nei vienas iš respondentų nėra nurodęs, kad apie žinomą korupcijos atvejį nepraneštų, 4 respondentai, t.y. 17, 39 procento nėra apsisprendę ir negali atsakyti į šį klausimą.

2. AR RESPONDENTAI ŽINO KUR KREIPTIS, NORINT PRANEŠTI APIE KORUPCIJOS ATVEJUS?

2020 m. anketas užpildę 73,3 procentai arba 22 respondentų nurodė, kad žino kur kreiptis norint pranešti apie korupcijos atvejus ir 26,7 procento arba 8 respondentai nurodė nežinantys kur kreiptis norint pranešti apie korupcijos atvejus.

Respondentai, nurodę, kad žino kur kreiptis norint pranešti apie korupcijos atvejus, į atvirą klausimą kur reiktų kreiptis, dažniausiai nurodė:

- ✓ Vadovybei;
- ✓ Tiesioginiam vadovui;
- ✓ Specialiųjų tyrimų tarnybą.

2019 m. anketas užpildę 86,96 procentai arba 20 respondentų nurodė, kad žino kur kreiptis norint pranešti apie korupcijos atvejus ir 8,70 procento arba 2 respondentai nurodė nežinantys kur kreiptis norint pranešti apie korupcijos atvejus, vienas respondentas arba 4,35 procento pažymėjo, kad nesijaustų saugus, pranešęs apie korupcijos atvejį.

Respondentai, nurodę, kad žino kur kreiptis norint pranešti apie korupcijos atvejus, į atvirą klausimą kur reiktų kreiptis, dažniausiai nurodė:

- ✓ tiesioginį vadovą;
- ✓ Specialiųjų tyrimų tarnybą;
- ✓ Teismo vadovybę.

Keli respondentai nurodė, kad be Specialiųjų tyrimų tarnybos kreiptųsi į policiją ar prokuratūrą.

3. AR RESPONDENTAI YRA GIRDĖJĘ APIE TEISMO VYKDOMAS KORUPCIJOS PREVENCIJOS PRIEMONES?

2020 m. anketas užpildę 53,3 procento arba 16 respondentų nurodo girdėję apie Vilniaus apygardos teismo vykdomas korupcijos prevencijos priemones. Respondentai, kurie yra girdėję apie vykdomas korupcijos prevencijos priemones, dažniausiai nurodė šias:

- ✓ pranešimas apie korupcinio pobūdžio nusikalstamas veikas, korupcijos rizikos analizė ir sudaromos programos;
- ✓ viešųjų ir privačių interesų deklaravimas, antikorupcinis švietimas – mokymai;
- ✓ pakeista teismo vidinė tvarka
- ✓ automatizuotas bylų skirstymas teisėjams;
- ✓ sudaryta antikorupcijos komisija, vykdanči priemones, 2020 m. vyko mokymai šia tema;
- ✓ parengtos ir patvirtintos civilinių ir baudžiamųjų bylų skirstymo taisyklės, atsižvelgiant į

STT bylų skirstymo analizėje nurodytas pastabas, vykdomi mokymai.

46,7 procentų arba 14 respondentų anketoje pažymėjo, kad nėra girdėję apie Teisme vykdomas korupcijos prevencijos priemones, 7 respondentai, kaip pagrindinę priežastį, kodėl jiems neteko girdėti apie vykdomas korupcijos prevencijos priemones, nurodė, kad jiems tai neaktualu, nes nesusiję su atliekamu darbu, 2 respondentai pažymėjo, kad nežino kur tokią informaciją gali rasti, 4 respondentams nėra žinoma, kad Teisme yra vykdoma korupcijos prevencija, 13 respondentų neatsakė į šį klausimą.

2019 m. anketas užpildę 65,21 procento arba 15 respondentų nurodė girdėję apie Vilniaus apygardos teismo vykdomas korupcijos prevencijos priemones. Respondentai, kurie yra girdėję apie vykdomas korupcijos prevencijos priemones, dažniausiai nurodė šias:

- ✓ skaidrumo atmintinė, rodoma darbo kompiuteryje startuojant operacinei sistemai;
- ✓ antikorupcinis švietimas – mokymai;
- ✓ dalies teisės aktų vertinimas antikorupciniu požiūriu;
- ✓ viešų ir privačių interesų deklaravimas;

✓ pareiškėjų skundų, susijusių su galimomis korupcijos apraiškomis, analizė.

34,79 procentų arba 8 respondentai anketoje pažymėjo, kad nėra girdėję apie Teisme vykdomas korupcijos prevencijos priemones, 2 respondentai, kaip pagrindinę priežastį, kodėl jiems neteko girdėti apie vykdomas korupcijos prevencijos priemones, nurodė, kad jiems tai neaktualu, nes nesusiję su atliekamu darbu, 4 respondentai pažymėjo, kad nežino kur tokią informaciją gali rasti.

4. DĖL KOKIŲ PRIEŽASČIŲ YRA GALIMOS KORUPCIJOS APRAIŠKOS TEISME?

2020 m. didžiausia dalis respondentų pagrindine priežastimi dėl kurios Teisme yra galima korupcija, įvardino mažus atlyginimus – 21 respondentų arba 44,7 procento, 11 respondentų arba 23,4 procento įvardijo teisės aktų spragas, 2 respondentams arba 4,3 procentams nėra aiškus bylų skirstymo mechanizmas, 6 respondentai arba 12,8 procento nurodė kitas priežastis, tačiau jų neįvardijo.

2019 m. didžiausia dalis respondentų pagrindine priežastimi dėl kurios Teisme yra galima korupcija, įvardino mažus atlyginimus – 10 respondentų arba 43,48 procento.

5. AR RESPONDENTUI BUVO SIŪLYTAS KYŠIS?

2020 m. anketas užpildę 93,3 arba 28 respondentai pažymėjo, kad nėra buvę situacijos, kai jiems buvo siūlomas kyšis, 6,7 procentai arba 2 respondentas nurodė, kad jam buvo siūlomas kyšis. Vienas iš respondentų apie šią situaciją niekam nepranešė, nes nebuvo tikras, kad tai korupcijos atvejis, kitas respondentas pranešė, nenurodė kuriai institucijai.

2019 m. anketas užpildę 95,65 procento arba 22 respondentai pažymėjo, kad nėra buvę situacijos, kai jiems buvo siūlomas kyšis, 4,35 procentai arba 1 respondentas nurodė, kad jam buvo siūlomas kyšis. Respondentas pažymėjo, kad apie šią situaciją niekam nepranešė, nes nebuvo tikras, kad tai korupcijos atvejis.

6. AR RESPONDENTAS PRANEŠTŲ, JEIGU ATEITYJE SUSIDURTŲ SU KORUPCIJOS APRAIŠKOMIS DARBE?

2020 m. anketas užpildę 60 procentų arba 18 respondentų nurodė, kad jeigu ateityje susidurtų su korupcijos apraiškomis darbe, apie tai praneštų, nei vienas iš respondentų nenurodė, kad apie korupcijos apraiškas nepraneštų, bet 36,7 procentai arba 11 respondentai apklausos metu negalėjo atsakyti ar praneštų apie korupcijos atvejį, vienas respondentas neatsakė į šį klausimą (3,3 procento). Respondentai nurodė, kad pranešdami apie korupcijos atvejį, pirmiausiai informuotų (galima buvo rinktis kelis variantus):

- ✓ tiesioginiam vadovui – 13 respondentai;
- ✓ teismo vadovybei – 9 respondentai;
- ✓ Specialiųjų tyrimų tarnybai – 3 respondentai;

73,3 procento respondentų nurodė, kad pirmiausiai informuotų tiesioginį vadovą ir teismo vadovybę.

2019 m. anketas užpildę 82,61 procento arba 19 respondentų nurodė, kad jeigu ateityje susidurtų su korupcijos apraiškomis darbe, apie tai praneštų, nei vienas iš respondentų nenurodė, kad apie korupcijos apraiškas nepraneštų, bet 17,39 procentai arba 4 respondentai apklausos metu negalėjo atsakyti ar praneštų apie korupcijos atvejį. Respondentai nurodė, kad pranešdami apie korupcijos atvejį, pirmiausiai informuotų (galima buvo rinktis kelis variantus):

- ✓ Tiesioginiam vadovui – 9 respondentai;
- ✓ Specialiųjų tyrimų tarnybai – 9 respondentai;

✓ Vadovybei – 5 respondentai.

78,26 procento nurodė, kad pirmiausiai informuotų tiesioginį vadovą ir Specialiųjų tyrimų tarnybą.

7. AR RESPONDENTAMS BUVO DAROMAS SPAUDIMAS DĖL ATITINKAMO SPRENDIMO PRIĖMIMO?

2020 m. anketas užpildę 76,7 arba 23 respondentai nurodė, kad jiems nebuvo daromas spaudimas priimat atitinkamus sprendimus, 6 respondentai (20 procentu) neatsakė į šį klausimą.

2019 m. anketas užpildę 95,65 arba 22 respondentai nurodė, kad jiems nebuvo daromas spaudimas priimat atitinkamus sprendimus, vienas respondentas (4,35 procento) pažymėjo, kad viena iš proceso šalių darė spaudimą. Apie daromą spaudimą respondentas pranešė.

8. AR RESPONDENTAI PER PASTARUOSIUS METUS YRA DAVĘ KYŠĮ?

2020 m. 29 anketas užpildę respondentai (96,7 procento) nurodė, kad per 5 pastaruosius metus nėra davę kyšio, vienas respondentas (3,3 procento) neatsakė į klausimą.

2019 m. visi anketas užpildę respondentai nurodė, kad per 5 pastaruosius metus nėra davę kyšio.

9. RESPONDENTŲ PATEIKTI PASIŪLYMAI

2020 m. 2 respondentai pateikė pasiūlymus dėl korupcijos prevencijos priemonių vykdymo Vilniaus apygardos teisme. Siūloma būti pilietiškiems, ir sudaryti sąlygas, kad apie korupciją pranešęs asmuo pats nenukentėtų.

2019 m. 7 respondentai pateikė pasiūlymus dėl korupcijos prevencijos priemonių taikymo. Trys respondentai akcentavo mokymų antikorupcijos temomis svarbą, vienas respondentas pažymėjo didesnę pašalinių asmenų patekimo į tarnybines patalpas ribojimą, vienas iš respondentų akcentavo atlyginimų didinimą. Du respondentai nurodė, kad korupcijos atvejai turi būti viešinami, antikorupcinis mąstymas turėtų būti madingas bei intranete turėtų būtų paskelbti vidaus teisės aktai, susiję su antikorupcinių priemonių įgyvendinimu Teisme.

II. INFORMACIJA APIE RESPONDENTUS

1. RESPONDENTŲ AMŽIUS

2019 m. 47,83 procento arba 11 respondentų yra nuo 31 iki 40 metų, 6 respondentams arba 26,09 procento yra nuo 41 iki 50 metų, 4 respondentams (17,39 procento) – iki 30 metų, vienas respondentas, užpildęs anketą, yra nuo 51 iki 61 metų amžiaus (4,35 procento) ir vienas respondentas arba 4,35 procento yra vyresnis nei 61 metai.

2020 m. 36,7 procento arba 11 respondentų yra nuo 31 iki 40 metų, 9 respondentams arba 30 procento yra nuo 41 iki 50 metų, 6 respondentams (20 procentu) – nuo 51 iki 60 metų, du respondentai, užpildę anketą, yra iki 30 metų amžiaus (6,7 procento) ir du respondentai arba 6,7 procento yra vyresnis nei 61 metai.

2. RESPONDENTŲ DARBO TEISME TRUKMĖ

2019 m. 21,74 procentai arba 5 apklaustieji nurodė, kad Teisme dirba apie 2 metus, 4 respondentai arba 17,39 procento dirba iki 1 metų, 13,04 procento arba 3 respondentai dirba 3-4 metus, kiti apklaustieji respondentai pasidalino taip:

- ✓ 2 respondentai dirba 5-6 metus;
- ✓ 2 respondentai dirba 10-15 metų;
- ✓ 1 respondentas dirba 7-8 metus;
- ✓ 1 respondentas dirba 9-10 metus;
- ✓ 1 respondentas dirba 7-8 metus;
- ✓ 1 respondentas dirba 16-21 metus;
- ✓ 1 respondentas dirba daugiau nei 21 metus.

3 respondentai apklausos anketoje nenurodė darbo trukmės.

2020 m. 40 procentų arba 12 apklaustųjų nurodė, kad Teisme dirba apie 2 metus, 3 respondentai arba 10 procentų dirba iki 5-6 metus, 10 procentų arba 3 respondentai dirba 7-8 metus, kiti apklaustieji respondentai pasidalino taip:

- ✓ 3 respondentai dirba 10-15 metus;
- ✓ 2 respondentai dirba 16-20 metų;
- ✓ 3 respondentai dirba – iki 1 metų;
- ✓ 1 respondentas dirba 3-4 metus;
- ✓ 1 respondentas dirba 7-8 metus;
- ✓ 1 respondentas dirba 9-10 metų;
- ✓ 3 respondentai dirba daugiau nei 20 metus.

3. RESPONDENTŲ IŠSILAVINIMAS

2019 m. Iš 23 respondentų 20 arba 86,96 procento nurodė turintis aukštąjį universitetinį išsilavinimą, 3 respondentai arba 13,04 procentai – aukštąjį neuniversitetinį išsilavinimą.

2020 m. Iš 30 respondentų 20 arba 66,7 procento nurodė turintis aukštąjį universitetinį išsilavinimą, 7 respondentai arba 23,3 procentai – aukštąjį neuniversitetinį išsilavinimą, 2 respondentai arba 6,7 procento turi aukštesnįjį išsilavinimą bei 1 respondentas nurodė turintis vidurinį išsilavinimą.

APIBENDRINIMAS

Įvertinus apklausos rezultatus, darytina išvada, jog Teismo darbuotojų korupcijos netoleravimo lygis 2020 m. išliko gana aukštas – 76,7 procento, tačiau lyginant 2 metų apklausos rezultatus, pastebėtinai korupcijos netoleravimo lygio sumažėjimas 5,91 procento. 2020 m. korupcinio pobūdžio veikų pasireiškimo tikimybė (respondentų nuomone) nėra didelė.

Vis tik, iš apklausos rezultatų akivaizdu, jog dalis darbuotojų nesieja teismo administracijos taikomų priemonių, kaip pavyzdžiui, teismo vidaus tvarkos taisyklių, darbo apmokėjimo sistemos, bylų skirstymo taisyklių pakeitimo, viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje įstatymo nuostatų laikymosi ir kontrolės vykdymo Vilniaus apygardos teisme aprašo patvirtinimo, Vilniaus apygardos teismo pareigybių, kurias einantys asmenys privalo deklaruoti privačius interesus, sąrašo patvirtinimo ir pan. su korupcijos prevencijos veikla. Vilniaus apygardos teisme antikorupcijos programą kuruoja komisija, tačiau įvertinus apklausos rezultatus, manytina esant tikslinga prieš tvirtinant antikorupcijos programos įgyvendinimo priemones, jas pristatyti padaliniais ir plačiau apsvarstyti, išiklausyti į Teismo darbuotojų pastabas bei pasiūlymus dėl to, kokios priemonės galėtų būti veiksmingiausios.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, siūlytina į antikorupcijos programos priemonių planavimą įtraukti Teismo darbuotojus, teismo intranete įdiegti naują skiltį „Korupcijos prevencija“, tęsti Teismo darbuotojų antikorupcinį švietimą, sekti pasiteisinusiais kitų įstaigų gerosios praktikos pavyzdžiais.